

Slovenska mladina in šport

Znano je, da imamo Slovenci odlične športnike in da že spadamo med takomenovane športne narode, po številu športnih društev in aktivnih športnikov ter povprečnih športnih uspehov. Vendar pa je očiten pojav, da le sorazmerno malo slovenskih športnikov prodre v svetovno elito. Pravzaprav se je to posrečilo samo Miru Cerarju in morda še kakšnemu, a vsekakor zelo redkim. Tudi če dosežejo kdaj kak uspeh, ki jih uvrsti med deset najboljših na tem ali onem tekmovanju, se jim to primeri navadno le enkrat, nato pa spet zdrknejo nazaj, četudi se ohranijo drugače na sorazmerno visoki ravni. To je očitno v vseh športih, tako v zimskih kot tudi v kolesarstvu, plezalstvu, vodnem jadranju, tekih itd.

Da temu ni vzrok telesna konstitucija ali pomanjkanje veselja do športa, dokazujejo na eni strani tisti mladi slovenski športniki, ki mnogokrat zasedejo na mednarodnih tekmovanjih vsa prva mesta (npr. v smučarskih skokih, kot se je zgodilo prav zadnjo nedeljo v Zahomcu na Koroškem, kjer so se uvrstili najbolje med smučarskimi skakalci iz treh držav: Avstrije, Italije in Jugoslavije, ali v jadranju, kot so že dokazali tudi v Trstu mladinci iz Izole), na drugi strani pa veliko število ljudi, zlasti mladih, ki se iz resničnega veselja ukvarjajo s športom. Vzrok mora biti torej nekje drugje.

Dejansko je vzrok, da slovenski športniki ne morejo prodreti v svetovno elito, v pomanjkljivem treningu. V nekaterih športih, npr. v zimskih, v kolesarjenju, v lahki atletiki, jadranju in še kje bi se slovenski športniki lahko prav kmalu in popolnoma uveljavili v svetovni eliti, če bi imeli primeren trening. Tako pa so prepuščeni navadno samo domačim trenerjem, ki pač napravijo, kar morejo, a ker tudi sami niso imeli prvostopne trenerske šole in so največkrat samouki, ne morejo delati čudežev in ne morejo pripraviti mladih tekmovalcev tako, kakor bi bilo treba. To se je pokazalo letos pri slovenskih smučarskih skakalcih, ki na novoletni turneji v Avstriji, Nemčiji in Švici nikakor niso dosegli takih uspehov, kot se je pričakovalo. Tuji trenerji so se strinjali v sodbi, da jim manjka kvalitetnega treninga in da nekaterim izmed njih značilnih napak (zlasti pri odzivu s skakalnice) sploh ne bo več mogoče popraviti, ker so jim prešle v meso in kri.

Medtem ko kar mrgoli v Sloveniji dobrih mladoletnih skakalcev, ki imajo telesno in po veselju do športa vse možnosti, da bi se kmalu uvrstili med najboljše na svetu (in zdi se, da so mladi Slovenci posebno nadar-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROBLEMI JUGOSLOVANSKE REFORME

SESTA PLENARNA SEJA CK ZK JUGOSLAVIJE

V Beogradu je bila v torek šesta plenarna seja centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Predsednik Tito se tega plenuma ni udeležil, ker je na počitku, kakor so naznanili. Delovni predsednik seje je bil Veljko Vlahović. Na vsaki bodoči seji pa se bodo v delovnem predsedstvu menjavali člani predsedstva CK ZKJ. Tokrat so sestavljali delovno predsedstvo poleg Vlahovića še Cvijetin Mijatović, Koča Popović in Lazar Koliševski.

Na plenumu so razpravljali o politični situaciji po četrti in peti seji CK ZKJ, in sicer na osnovi vnaprej pripravljenih tez, katere je sestavila skupina članov centralnega komiteja in so bile vsem članom CK ZKJ razposlane že prej. Objavljene so bile tudi v časopisju, vendar v nekoliko pretežkem tehnično-administrativnem in ideološkem slogu, da bi bile mogle vzbuditi posebno pozornost v javnosti.

DELAVSKI RAZRED JE PREMALO NAVZOČ V JAVNEM ŽIVLJENJU

Veljko Vlahović je imel uvodni govor, v katerem je pojasnil vprašanja, ki naj bi jih analizirali na seji, in kako so bile pripravljene teze, o katerih je dejal, da so še vedno preveč splošne. Diskusija o njih je bila, kot se da soditi po uradnih poročilih s seje, precej zanimiva. Stevan Doronjski je npr. med drugim izjavil, da so »dospeli do tistega pomembnega trenutka v razvoju, ko družbena praksa ne trpi več nikakršnih kompromisov s samooblastno pozicijo Zveze komunistov in njenega delovanja.«

»Čeravno je res, da delavski razred sprejema in podpira reformo, ne bi smeli zanemariti dejstva, da je delavski razred premalo navzoč v javnem političnem življenju. Druge sile pogosto dajejo ton javnemu mnenju in tako izvajajo pritisk na zavest delavskega razreda, namesto da bi bilo narobe,« je izjavil makedonski komunist Lazar Koliševski.

Norbert Veber je opozoril na razne konkretne primere v javnem življenju, ki ilustrirajo pomanjkljivosti jugoslovanske gospodarske politike, in zahteval, naj se oni na višjih, odgovornih mestih zavedo, da so dolžni reševati stvari, za katere so pristojni, ne pa se izgovarjati, da je to administrativno poseganje, in ne smejo validi teh nalog na delavce, češ »te stvari morate reševati vi sami.« Delavski razred in delavci ne mislijo, da gre za administrativno vplivanje, če vzpostavljamo določene odnose,« je rekel. »Ne bi se smeli zmeraj

sklicevati na birokratizem, kajti birokratizem je tudi to, če kdo ne izvaja nalog, za katere je zadolžen... Vsklajanje določenih odnosov, zlasti kadar se ti nanašajo na mednarodne odnose (med narodi Jugoslavije) in družbo kot celoto, niso nikakršno administrativno vmešavanje. Zato ne bi smeli tako hitro nalepljati etiket, češ ta in ta je proti reformi, kajti tudi to je birokratizem.«

PROBLEM BREZPOSELNOSTI

Marjan Orožen je opozoril med drugim na problem brezposelnosti. Rekel je, da »ni za to, da bi ta problem napihovali, a da ga tudi ne bi smeli podcenjevati. Problem je tu in mi moramo v naše ocene »v kalkilirati« tudi javno mnenje, ki ga ustvarja 200 tisoč nezaposlenih v državi in drugih 300 tisoč, ki delajo v inozemstvu. Mi ne moremo enostavno iti preko tega, kar nam zlasti mladina postavlja na dnevni red. To bi pomenilo, da jo odbijamo.«

Jakov Blažević je nastopil proti prevelikemu sproščanju nerentabilnih investicij in proti etatizmu ter birokratskim silam ter očital tudi uredništvu partijskega ideološkega glasila »Komunist«, da je premalo budno, rekoč: »Takšni antisocialistični traktati dobivajo široko publiciteto v našem tisku, pa tudi v »Komunistu«, katerega redakciji se ni zdelo potrebno, da bi se proti temu zavarovala.«

CIMPREJ JE TREBA REŠITI VPRAŠANJA ZDRAVSTVA IN ŠOLSTVA

Roman Albrecht je govoril o nalogah komunistov pri uresničevanju gospodarske reforme in nastopil proti »fetišiziranju ekonomskega avtomatizma«.

Anton Bolé je zahteval, da je treba čimprej rešiti vprašanja s področja zdravstva, šolstva in drugih negospodarskih dejavnosti. »Zavedati se je treba, da imajo vsi nerešeni problemi na tem področju zelo delikatne politične posledice,« je rekel. »Zaradi neizdelanega sistema je prišlo do zelo ostrih razprav v zvezi z zadnjim proračunom federacije, pri katerega sestavljanju pa je bil storjen največji napor, da se tudi on vključi v vse namene in cilje naše ekonomske politike. Značilno je, da pri sporni stvari sploh ni šlo za kakšno pomembnejšo finančno postavko.«

Krste Crvenovski pa je poudarjal, da bi se moral centralni komite ZKJ lotiti problemov mednarodnega komunizma bolj analitično.

Sklepi, ki so bili sprejeti, se nanašajo samo na vprašanje gospodarske reforme, katere potek presojaajo v glavnem pozitivno.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 15. januarja, ob. 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojano; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »V puščavi in goščavi«. Roman, napisal Henrik Sienkiewicz, prevedel France Vodnik, za radio dramatiziral Joško Lukeš. Drugi del; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 15.30 »Dialogi«. Drama v enem dejanju, napisal Primož Kozak, priredba in režija Jožeta Babčiča. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu; 17.15 Obisk v diskoteki; 18.30 Kino, večeraj in danes; 20.30 Iz slovenske folklorne: Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico januarja«; 22.10 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 16. januarja, ob. 11.40 Radio za šole (oddaja za srednjo šolo) 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Valentin Stanič«, pripravil Rado Bednarik; 13.30 Priljubljene melodije; 17.25 Radio za šole (oddaja za srednjo šolo); 18.00 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 19.10 Dr. Stanko Kahné: »Zgodovinsko-kulturni okvir in pomen ciril-metodijske misli«; 21.00 Kulturni odmevi. 22.30 Slovenske skladbe za violino in klavir.

• TOREK, 17. januarja, ob. 11.50 Popevke treh rodov; 12.00 Iz slovenske folklorne: Rado Bednarik: »Pratika za drugo polovico januarja«; 17.20 Italijanska po radiu; 17.40 Glasba za vaš transistor; 18.30 Iz niza javnih koncertov Radia Trst; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja — pripravil Danilo Lovrečič; 20.35 Frank Martin: »Le vin harbé«.

• SREDA, 18. januarja, ob. 11.40 Radio za šole (oddaja za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Pomenek s poslušavkami; 17.25 Radio za šole (oddaja za prvo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Ne vse, toda o vsem; 19.10 Higiena in zdravje, pripravil dr. Rafko Dolhar; 19.25 Slovenski zbori naše dežele; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.00) Knjižne novosti: Mario Soldati: »La busta arancione«, ocena prof. Josipa Tavčarja.

• ČETRTEK, 19. januarja, ob. 11.50 Trije glasovi, trije slogi; 12.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danila Lovrečiča; 17.20 Italijanska po radiu; 17.35 Glasba za vaš transistor; 19.00 Pisani balončki. Radijski tehnik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 20.35 »Izvrševce«. Radijska drama, napisal Guenthe Weisenborn, dramatičarica Marie Claudine, prevedla Ada Pertot. Igra RO., režira Stana Kopitar; 22.40 Slovenski solisti.

• PETEK, 20. januarja, ob. 11.40 Radio za šole — oddaja za drugo stopnjo osnovnih šol; 12.00 Med tržnimi stojnicami, pripravlja prof. Tone Penko; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.25 Radio za šole — oddaja za drugo stopnjo osnovnih šol; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Iz slovenskega glasbenega življenja v preteklih stoletjih, pripravila Dragotin Cvetko; 19.10 Dario Frandolič: »Javne služnosti gozdnih posesti v Furlaniji«; 20.35 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.45 Magija v jazzu.

• SOBOTA, 21. januarja, ob. 11.50 Vokalni ansambl; 12.00 Kulturni odmevi; 13.30 Semeni plošče; 15.00 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 16.00 Volan. Oddaja za avtomobiliste; 16.20 Pregled Italijanske dramatike. Josip Tavčar in Jože Peterlin. Komedija v 18. stoletju; 17.20 Skala in ladja — komentar o dogodkih po koncilu in jubilejnem letu; 17.30 »Otrokov pravljicni svet«: »Jelka«. Napisal Hans Cr. Andersen, prevedel Rudolf Kresal, priredba in izvedba Jožka Lukeša; 18.30 Retrospektiva jazza; 19.10 Družinski obzorik: »Družbena zavest«; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Zenski vokalni kvartet iz Ljubljane; 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danila Lovrečiča; 21.30 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

15. januarja, nedelja: Pavel, Veljko
16. januarja, ponedeljek: Tomislav, Oton
17. januarja, torek: Anton, Zvonimir
18. januarja, sredo: Vera, Sv. Petra stol
19. januarja, četrtek: Marij, Mara
20. januarja, petek: Fabjan, Živojin
21. januarja, sobota: Neža, Janja

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

S seje deželne sveta:**Spremembe pravilnika - korak nazaj**

V deželnem svetu je bila v torek razprava o spremembah notranjega pravilnika deželne zbornice. Svet je med drugim razpravljati tudi o 23. členu, ki je predvideval, da sme tvoriti samostojno skupino svetovavcev, ki pripada slovenski narodni manjšini. To zahtevo je postavil zastopnik Slov. Skupnosti dr. Škerk in jo je deželna zbornica z večino glasov sprejela. Vladni komisar pa je zanikal zakonitost člena 23, tako da je o sporu razpravljalo ustavno sodišče in žal razsodilo v korist vlade. Deželni svet je na torkovi seji tako spremenil člen 23 notranjega pravilnika, da lahko naslednj tvorijo samostojno skupino najmanj trije svetovavci, se pravi, da se morajo zastopniki manjših strank vključiti v tako imenovano mešano skupino. V sedanjem deželnem svetu tvorijo to skupino zastopnik Slov. skupnosti, predstavnik republikancev in zastopnik PSIUP.

Vsi svetovavci so glasovali za spremembo, razen komunisti dr. Šiškočiča. Dr. Škerk pa je bil zaradi bolezni odsoten.

Misovski predstavnik Morelli se je obregnil ob sklep komisije za pravilnik, ki zadeva pravico slovenskih deželnih svetovavcev, da smejo pri opravljanju svojih funkcij uporabljati tako v zbornici kot drugod svoj materinski jezik. To zahtevo je postavil v komisiji predstavnik Slov. Skupnosti in je bila sprejeta z glasovi socialistov in komunistov, medtem ko se je predstavnik demo-

ODPOVEDANA AMERIŠKA POMOC JUGOSLAVIJI

Združene države so sklenile ukiniti Jugoslaviji pomoč v živilih, ker beograjska vlada podpira Severni Vietnam. Ta sklep je sprejela ameriška vlada na osnovi dodatka k zakonu o nakazilih za poljedelstvo, s katerim ameriški kongres prepoveduje prodajo prebitkov v živilih državam, ki pomagajo Severnemu Vietnamu.

Kot znano, je prišlo zadnji čas v Jugoslaviji do obsežnih demonstracij proti ameriškemu bombardiranju Severnega Vietnama in do ostrih obsod ameriške politike glede Vietnama. Ponekod npr. v Zagrebu, so razdejali demonstranti tudi prostore ameriških kulturnih ustanov, čitalnice itd. Kot kaže, je ameriška vlada to zamerila.

HANOJ POSTAJA MEHKEJSI?

Zadnje dni so vzbudile v svetu pozornost izjave nekaterih severnovietnamskih diplomatov, da bi bil Hanoj pripravljen, da se pogaja, če Američani prenehajo z bombardiranjem. Iz Hanoja so prišle potem, kot navedeno, spet drugačne izjave, ki hočejo biti nepopustljive. Vendar vse kaže, da postaja Hanoj zadnji čas nekoliko mehkejši glede pogajanj.

Temu je vzrok morda hud učinek ameriškega bombardiranja, ker je jalovo trditi, da taka masovna bombardiranja ne pomenijo groznega udarca za gospodarstvo in promet, pa tudi za civilno prebivalstvo in njegovo moralo. Morda pa so nekoliko vendar le učinkovali tudi nedavni ponovni poziva Pavla VI. in U Thanta za mir.

Tako ni izključeno, da bo letos v Vietnamu vendarle prišlo do premirja, če bodo Američani znali prav odgovoriti na severnovietnamske ponudbe, pa naj so še tako nejasne in sramežljive.

kristjanov vzdržal. Proti so bili liberalci in misovci ter predsednik zbornice. Misovec Morelli je dejal, da je sklep komisije nezakonit, češ da deželni statut ne predvideva dvojezičnosti, kot jo na primer predvideva statut dežele Trentino-Južni Tirol. O tem vprašanju pa svet še ni dokončno sklepal.

Liberalci Trauner je na tej seji dobil odgovor na vprašanje, ki ga je bil postavil v zvezi z vestjo, da namerava ljubljanska potovalna agencija »Kompas« odpreti svoj urad v Trstu. Pristojni odbornik je odgovoril, da takšna dovoljenja daje minister za turizem, ki pa doslej še ni prejel nobene take prošnje od »Kompasa«. Tu pripominjamo, da zares ne vidimo, zakaj bi bile prizadete koristi Trsta, če bi dejansko imela ta agencija svoj urad tudi v našem mestu.

Slovenska mladina in šport

(Nadaljevanje s 1. strani)

jeni za smučarske skoke in sploh za zimske športe), pa jih potem, ko nekoliko dorastejo, naglo prehitijo ne le skakalci skandinavskih narodov, ampak tudi Nemci, Avstrijci, Italijani, Čehi in Slovaki in zadnje čase celo Francozi itd. Isto velja za mlade smučarske tekače, pa tudi za hokejiste itd.

Dokler ne bodo imeli slovenski tekmovalci možnosti, da pridejo v roke res prvovrstnim domačim ali tujim trenerjem (tu se ne sme delati razlik in denar tu ne bi smel igrati vloge), ne bodo nikoli prodrli v svetovni vrh. To je dejstvo. Da pa si slovenske športne zveze ne morejo privoščiti dragih tujih trenerjev, sta predvsem dva vzroka: prevelika birokratska centralizacija jugoslovanskega športa v Beogradu, ki ne dopušča posameznim narodnim športnim zvezam dovolj avtonomije, da bi same skrbele za razvoj športa na svojem področju, in pa kronično pomanjkanje denarja, ki je akutno na vseh področjih v Sloveniji, celo v šolstvu, in ga je hudo občutiti tudi v športu. Denarja ni niti za razne nujne športne rekvizite, kaj šele za trenerje. Seveda se s istim problemom muči tudi naš slovenski šport v zamejstvu, o čemer bi znalo veliko povedati npr. vodstvo Bora.

Dokler ne bosta rešeni ti dve vprašanji, se slovenskemu športu ne obetajo boljši časi in bi bilo zaman pričakovati od slovenskih športnikov kak odločilen kvaliteten skok naprej. To pa je škoda, ker ravno šport je eno tistih področij, kjer se mali narodi najlažje uveljavljajo tudi v konkurenci z največjimi narodi. Kakšnega pomena pa je to za majhne narode, kot je slovenski, si lahko predstavljamo. Zato to vprašanje, vprašanje športne kvalitete in možnosti, da jo dosežemo, nikakor ni tako nepomembno, kakor bi se morda komu zdelo. Nasprotno, To je eno najvažnejših vprašanj, kar zadeva slovensko mladino, ki je upanje našega naroda. Radi bi imeli zdravo, pogumno, samozavestno mladino, ki bi se zavedala, da se lahko meri s svetovno elito tako v telesnih kot v moralnih in umskih sposobnostih. In ravno šport je tisti, ki goji v mladini telesne in moralne kvalitete, a s tem, da jo utrjuje v telesnem zdravju in pogumu, jo navaja tudi k zdravemu duševnemu življenju. Mens sana in corpore sano!

Dvoje pisem s Koroškega

POLOM NEKE POLITIKE NA KOROŠKEM

Volitve* v občinske, pokrajinske in deželne kmečke odbore, ki so se vršile 13. novembra na Koroškem, so bile za slovensko listo prava katastrofa. Izgube so znašale namreč približno 35%.

Vzrokov za ta poraz je več. V nekaterih občinah, celo v takih, kjer so Slovenci v večini, sploh ni bilo slovenske liste, kar se je takoj poznalo pri končnih rezultatih za pokrajinske in deželne odbore. Politika snubljenja slovenskih volivcev s strani avstrijskih socialistov je bila tokrat posebno uspešna. Kljub poraznim posledicam, ki jo je povzročila fratelančna politika, torej sodelovanje na volitvah s strankami večinskega naroda, so ponovne obljube in ponujena mesta na kandidatnih listah bila za številne posameznike učinkovita in usodna vaba. Glasilo slovenskih socialistov Vestnik, ni sicer izrecno podpiralo pri teh volitvah take politike, toda ali moremo reči, da je Vestnik zavestno vplival na volivce, če je objavljaj k volitvam samo kratke in medle članke na tretji in četrti strani? Ali si bosta Vestnik in z njim Zveza slovenskih organizacij na Koroškem tudi tokrat kot Pilat mirno umila svoje roke, gluha in slepa za vse nauke in opozorila, ki jih daje žalostna slika po koroških vaseh?

Tudi Narodni svet koroških Slovencev in njegovo vodstvo nosita odgovornost za ta poraz. Organizacija je bila popolnoma nezadostna, kar daje vtis, da politiki Narodnega sveta koroških Slovencev ne vedo, kaj pomeni danes živ stik z volivci, posebno tistimi, ki so raztreseni po vaseh. Brez dvoma je ta poraz tudi v tesni zvezi z neprepričljivo politiko, ki jo zadnja leta vodi Narodni svet, ki, kot je na študijskih dneh v Dragi izjavil njegov predsednik dr. Valentin Inzko, še vedno vztraja pri politiki

sodelovanja z avstrijsko-ljudsko stranko, vsaj kar se tiče zelo pomembnih splošnih političnih deželnozborskih volitev. Simptomatično za to stanje nejasnosti je med drugim tudi ignoriranje analize današnjega političnega položaja na Koroškem, ki jo je v Mladju št. 6 objavil Feliks Bister, ki je postavil v tem smislu nekaj zelo jasnih vprašanj. Kaže, da tudi Narodni svet noče pogledati stvarnosti v obraz. Do kdaj bosta obe predstavništvi koroških Slovencev vodili tako neodgovorno politiko?

* Ta dopis je bil napisan že pred časom, a smo ga prejeli po krivdi pošte šele te dni.

KADRAS PAPOLNOMA OGLUSIL

Že precej tednov se generalni vikar celovške škofije dr. Kdras nahaja v bolnišnici Zams na Severnem Tirolskem. Zdravje se mu je namreč močno poslabšalo. Na pogrebu prelata dr. Blümle so ga še videli, kako je imel povsod svojo besedo, čeprav močno bled. Pozneje mu je srce spet oslabilo in je moral iti na zdravljenje. Poročila iz Zamsa pa niso pozitivna. Te dni so javili, da je mož popolnoma oglušil.

Zdravniki so popolnoma prepovedali sleherno dejavnost vodji semenšča v Celovcu dr. Illwitzerju, ki je hkrati glavni ravnatelj Carinthie in celovski kanonik. Njegove dolžnosti v semenšču opravlja podvodja, ki je postal celovski kanonik in župnik stolne župnije. Preobremenjenost in naporno delo sta regensu močno zrahljala zdravje.

Izpreči je moral tudi dr. Bachiesel, predsednik cerkv. sodišča in župnik v Podkronosu. Bolehavost se mu je tako povečala, da ne more več opravljati svojih dolžnosti.

Bela knjiga o verouku v materinskem jeziku, ki jo je izdal Narodni svet koroških

Slovencev je naredila močan vtis na vse, ki so jo prebrali. Tudi nemški koroški laiki čutijo, da je treba ravnanje škofije spremeniti in popraviti. Če že začenjamo govoriti, da je treba uresničiti koncilске misli, potem je jasno, da je treba v celovski škofiji imenovati škofovega vikarja za Slovence, saj je na Koroškem mnogo več slovenskih duhovnikov kot na Tržaškem, in je leto za letom v celovškem semenšču tudi nekaj Slovencev, čeprav je malo semenišče samo nemško. Ako je civilna oblast dala Slovincem posebni manjšinski šolski oddelek, potem je že to pohujšljivo, da Cerkev čaka in caplja za socialisti. Kadarkoli bodo dali Slovincem pravice na cerkvenem področju in v organizaciji škofijske kurije, bo to zelo pozno in potem, ko je bilo narejene že toliko duhovne škode.

—0—

PETNAJST LET REVIIJE »NASHA LUC«

Pred kratkim je izšla deseta, decembrska številka revije »Naša luč«, ki jo izdaja Mohorjeva družba v Celovcu za vse slovenske izseljence v Evropi in tudi drugod po svetu. Revija je živahno urejena, zanimiva po vsebini in obilno ilustrirana. Prinaša pa razne aktualne članke o dogajanju v domovini in o slovenstvu, pesmi, pripovedno leposlovje, splošno poučne in informativne članke, poročila o življenju slovenskih izseljencev v Evropi in tudi zabavne prispevke.

Ta številka prinaša med drugim naslednje prispevke: Pesem »Moja domovina«, božični članek »V pričakovanju velikega veselja«, »Čudovita zamenjava!« (Duhovna misel za Božič), »Izseljenčeva božična pesem«, »Njegov Božič«, pesem »Poslušajte, vsi ljudje«, »Značaj«, »Kaj so sekte«, Nekaj veselih, članek o Dobri pri Celju, Kako je nastala pesem »Gor čez izaro«, Novice od doma, »Pisatelj Karel Mauser o materinem jeziku«, »Slovenska pesem«, »Lepa poteza tvoje notranjosti — spoštovanje do tvojega rodu«, Novice iz življenja slovenskih izseljencev v Angliji, Belgiji, na Dunaju in drugje v Avstriji, v Franciji, Italiji, Nemčiji, Nizozemski, Švedski, in Švici; Za razvedrilo, Rojaki po svetu, Veseli dogodki in nekaj božičnih legend.

Objavljen je tudi spominski članek, ki opozarja na to, da je izšla prva številka revije »Naša Luč« pred petnajstimi leti. Od takrat pe zrastle naklada revije na pet tisoč izvodov.

24

Pokristjanjenje Slovencev N. H.

Zato naj zadostuje, da navedemo samo nekaj najznačilnejših izrazov skandinavskega izvora iz poljedelstva in živinoreje:

Poljedelstvo: arje (staronordijsko) — orati (orjem!), bjerk — breza, blast — plast (pri sušenju sena), blöt — premočen (blato), borso (staronordijsko) — proso, bök — bukev, brakk — praha (s to besedo ali s staronordijskim glagolom bragd v smislu potegniti črto ali zarezati in z glagolom dá je v zvezi najbrž tudi beseda brazda); beseda brana pa je najbrž v zvezi s staronordijskim glagolom brandr — goreti, ker so verjetno povlekli brano po pogorišču v gozdu, kjer so z ognjem izkrčili prostor za novo njivo;

dagverk — dnina (na Štajerskem še danes pravijo dnini taverh in so se jezicoslovci najbrž motili, ko so imeli ta izraz za izposojenko iz nemškega Tageswerk, ker je verjetno mnogo starejši; a tudi dnina pride verjetno iz staronordijske besede dagnadr — pomoč pri delu, če ni v zvezi z besedo dögn — dan); dobb — dobrava;

gjö — gnojiti, grabba — grabiti (grablje), grop — grapa, grund (staronordijsko) ali grunt — (ravna) zemlja (zemlja, ki je primerna za naselitev in obdelavo: kmetje v

tržaški okolici še dandanes pravijo, da gredo »na grunt«, če gredo na polje; od besede grunt pride tudi stara slovenska beseda gruntar); slovenska beseda gruda pa pride iz skandinavske besede gröda — posevek ali kmetija; beseda jarek pride iz staronordijske besede jarki — rob steze ali stopala; kläp — klopotati (in klepati npr. koso; od izraza kläp pa pride nedvomno tudi klopoteč), klase — klas, krut — prah (tolči grude na njivi v prah), kur-rydde — krčiti za gorico (t. j. krčiti za rodovitno polje), kvist — veja (ki švistne); mogen (izg. mugen) — mužen (zrel), mökk — moča ali gnoj (razmočena zemlja); beseda motika pa pride najbrž iz staroskandinavskega izraza modugr (izg. mudügr) — tolči, ki je sestavljen iz besede mold (zemlja) in haugr (tolči), torej orodje za tolčenje (obdelavo) zemlje; še verjetneje je, da gre za izraz haugr že v novejši obliki hugga, torej moldhugga.

Meja — kositi (odtod izraz meja, ker so mejo med posestvi ali kmetijami gotovo zaznamovali s tem, da so pokosili travo ali posekali drevje v vmesnem pasu, kot je to še zdaj ponekod v navadi, npr. na meji med Italijo in Jugoslavijo), ný-feldr — njiva (ny — nov, feldr — polje; ta izraz je pomenil na novo izkrčeno njivo);

plöie — plužiti (od tega plevel, rastlinje, ki ga je treba podorati), plog — plug, plogari (staronordijsko) — tisti, ki pluži (orač), pust — sapa (v slovenski besedi delopust, ki je torej pomenila počitek med delom, da so prišli spet do sape, pa tudi v besedi pustiti — torej odnehati, da bi si človek od-dihnil);

rad ali reda — red (pri košnji), rejsere — raj sati (njivo pred okopavanjem, da bi bila zemlja rahlejša), röis — riža (črta, širša brazda, ki deli njivo v dva po navadi enaka dela), röte — ruti ali ruvati, rydde (ali staronordijsko rydja) — čistiti ali krčiti, rydning — čistina ali ledina (odtod tudi krajevno ime Rute, Rovte in priimek Rutar);

sá (staronordijsko) — saditi, sád — posevek ali tudi sad, sad-tid — čas za sejanje in saditev (tako se je imenoval po staronordijsko tudi prvi poletni mesec, mesec setve), sae (izg. sä) — sejati, stikke — štihati (zemljo spomladi), stue — kopičiti ali postavljati skupaj (odtod stave, t. j. snopi, postavljeni v kope na njivi), syl — silje (mlado žito), spade — lopata (verjetno long-spade, dolga lopata);

törne — trn, trav-eng — travnik (eng — travnik, trav — poganjati, trava, torej travnik, ki je določen za rast trave in za košnjo, ne pa za pašo); trä — drevo;

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tržaškega

PROTI SESTAVI ENOBARVNIH ODBOROV?

V torek so se ponovno sestali predstavniki strank leve sredine in nadaljevali pogajanja za sestavo občinskega in pokrajinskega odbora v Trstu. Kot smo napovedali v zadnji številki, se tega sestanka niso udeležili predstavniki Slovenske skupnosti. Njen svet je namreč na seji z dne 4. t. m. sklenil, da se zastopniki Slov. skupnosti ne bodo udeležili razgovorov z ostalimi strankami, dokler te ne zavzamejo stališča do naslednjih zahtev: 1. ureditev šolskih vprašanj; 2. problem razlaščenja v dolinski občini; 3. obisk slovenskih predstavnikov pri rimski vladi; 4. vprašanje slovenskega predstavnika v deželni nadzorni odbor za krajevne ustanove; 5. predsedstvo turistične ustanove v Sosljanu.

Cepprav sta bili v zvezi s prvima dvema zahtevama ustanovljeni že na prvi skupni seji posebni komisiji, ki sta imeli nalogo, da zahtevi proučita in poročata o zaključkih, in čeprav so stranke leve sredine sprejele tudi razpravo o ostalih zahtevah, je svet Slov. skupnosti po poročilih svojih poslancev imel vtis, da se te zahteve doslej ne jemljejo s tisto resnostjo in zavzetostjo, kot hoče in želi Slov. skupnost. Celotna razprava se je na prvih treh skupnih sejah vrtela dejansko le o vprašanju ponovne vključitve socialističnega Hreščaka v Tržaški občinski odbor, kot da bi to bil začetek in konec vseh vprašanj.

Kot smo zvedeli, tudi zadnji razgovori niso bogve kaj napredovali. Sklenjeno je le bilo, naj se dosedanji župan Franzil in komisar Pasino povabita, da čimprej skliče prvo sejo občinskega in pokrajinskega sveta. Govori se, da bosta seji že drugi teden. Če se sredinsko-leve stranke in Slov. skupnost ne bodo medtem sporazumele, bosta verjetno izvoljena enobarvna demokristjanska odbora, ki bosta vodila upravo v pričakovanju, da pride do medstrankarskega sporazuma.

PRIJETEN VEČER NABREŽINSKIH GODBENIKOV

Člani nabrežinske godbe so se v soboto, 7. t. m., zbrali v Blažinovi gostilni v Vižovljah, ki so jo pred kratkim prevzele nove, sposobne moči, da v veselem razpoloženju proslavijo novo leto in se hkrati pomenijo o svojem letošnjem delovanju. Nabrežinska godba šteje danes 25 članov in ima letos novega kapelnika Stanka Miliča, potem ko je dosedanji dolgoletni in zaslužni kapelnik Jože Devetak zaradi bolezni in starosti odstopil.

Pred in po okusno pripravljene večerje je godba pod vodstvom novega kapelnika zagrnila več arij, pri čemer smo opazili, da je njen repertoar precej bogat. Marljivi in podjetni tajnik Pernarčič nam je v razgovoru povedal, da bi želeli godbeniki letos povečati svoje delovanje in da bi radi večkrat nastopili pred publiko, predvsem v poletni sezoni, ko je v Sosljanu in Devinu mnogo turistov. Želja požrtvovalnih nabrežinskih godbenikov je popolnoma upravičena in bi jo morala vzeti v poštev zlasti turistična ustanova v Sosljanu.

Kot gost se je prijetnega večera v družbi nabrežinskih godbenikov udeležil tudi župan Legiša, ki jim je spregovoril nekaj vzpodbudnih besed in obljubil, da bo občinska uprava skušala njihovo dejavnost čimbolj podpreti.

Tudi naš list želi nabrežinski godbi, ki bo letos obhajala 70-letnico ustanovitve, še mnogo uspehov in plodnega delovanja v tem letu.

KONCERT BOŽICNIH PESMI

Zveza cerkvenih pevskih zborov je priredila v nedeljo, 8. t. m., v cerkvi sv. Antona Novega koncert božičnih pesmi. Poleg znane Gruberjeve »Sveta noč, blažena noč« so zbori zapeli več božičnih pesmi slovenskih in drugih skladateljev. Koncerta se je udeležilo lepo število tržaških Slovencev.

NOV ŠOLSKI SKRBNIK

Z odlokom prosvetnega ministra je bil te dni imenovan za šolskega skrbnika v Trstu prof. Giuliano Angioletti, ki je bil doslej skrbnik v pokrajini Belluno. Dosedanji šolski skrbnik dr. Tavella je premeščen v Benetke.

Novi šolski skrbnik je rojen v Trstu, kjer je tudi nekaj let služboval kot srednješolski profesor. Nato je bil ravnatelj v Gorici, od koder se je vrnil v Trst, kjer je bil ravnatelj na neki srednji šoli. Bil je tudi svetovalec za šolstvo pri vladnem komisariatu, od leta 1957 pa je član italijansko-jugoslovanske komisije za narodne manjšine, in sicer kot strokovnjak za šolska vprašanja.

Pričakujemo, da bo novi šolski skrbnik imel razumevanje za probleme slovenske šole, od katerih mnogi že leta čakajo na pravično rešitev.

CESTITAMO!

V škedenjski cerkvi sta si v četrtek, 12. t. m., obljubila večno zvestobo g. Vinicio Stupar in gđc. Adolfini Črepinšek. Zenin je po poklicu tiskarniški delavec in je uslužben v tiskarni Graphis v Trstu, kjer se tiska tudi naš list. Nevesta pa je iz zelene Štajerske. Novemu paru iskreno čestitajo zlasti prijatelji iz tiskarne ter mu želijo mnogo sreče v novem življenju. Cestitkam in tem željam se pridružujejo tudi uredniki Novega lista.

Beneška Slovenija

Čedad:

BRATSKO SREČANJE

V nedeljo popoldne so se v Čedadu prav pristrčno pozdravili naši izseljenci z domačini. To vsakoletno srečanje rojakov iz Belgije, Švice, Francije in iz drugih dežel z domačo skupnostjo je že prišlo v navado in upamo da bi tako še ostalo.

Nedeljski sprejem je prosvetno društvo »Ivan Trinko« lepo pripravilo. Dopoldne je bil v čedadskem gledališču »A. Ristori« koncert harmonikaškega in pevskega zbora »Beneških fantov«, ki ga vodi domačin Anton Birtič iz Mečane. Pri polni dvorani izseljencev, domačinov, predstavnikov oblasti in tudi čedadskih meščanov so beneški fantje razvili tako pester program, da so jih poslušavci celo med življanjem prekinili z močnim ploskanjem.

Popoldne so se pa izseljenci srečali z domačimi v društvenih prostorih. Sledile so si deklamacije, pozdravni nagovori, italijanskih in domačih zastopnikov; zopet nastop Birtičeve skupine, ki je morala dodati še druge ljudske pesmi. Pesnik Benedikt je deklamiral nekaj svojih pesmi, nakar so vsi zapeli vedno lepo izseljensko melodijo »Oj, božime...« V čeprav tesnih prostorih se je nadaljeval prijeten zabavni večer, ki bo še vse leto spominjal naše izseljence, kako lepo so preživeli doma božične in novoletne počitnice.

Izseljeniškemu srečanju je poslalo brzojavne pozdrave tudi vodstvo Slovenske skupnosti iz Trsta.

MAJHEN NAPREDEK

V Vidmu se tiska že devetnajst let družinski koledar »Stele d' Nadal« — Božična zvezda. Razširjen je precej tudi po naših vaseh. Pisan je večinoma v furlanščini in deloma v italijanščini.

Letos smo pa opazili v njem tudi voščilno razglednico v slovenščini in slovensko pesem izseljenca Dina Del Medico iz Avstralije z naslovom »Izseljenec oddaljeni

Odprtje prosvetne dvorane na Proseku

Vsako novo prosvetno ognjišče, ki nastane med nami zamejskimi Slovenci, nas navdaja z zaupanjem in prepričanjem, da smo še življenjski, delavni in da nam je kultura nekaj več kot navadna zabava, saj nam budi zavest slovenstva.

Veseli smo, da je tudi na Proseku zrastle taka prosvetna dvorana. Pravimo »dvoranica«, ker bo ta zaradi svoje obsežnosti služila predvsem manjšim prireditvam. Dvoranica, ki so jo preuredili iz prostorov tkzv. Sosičeve hiše, bo vsaj zasilno reševala pomanjkanje večje prosvetne dvorane. Odkar so namreč pred leti zaprli društveno dvorano na Kontvelu, v kateri je bilo možno prirediti večje igre, koncerte itd., sta Prosek in Kontovel ostala brez lastne dvorane. Res škoda, da je ta društvena dvorana še zdaj zaprta. Najbrž bodo za to objektivni razlogi v prevelikih stroških vzdrževanja, a potrebno bi bilo napeti vse sile in dvorano obnoviti ter jo spet odpreti v prosvetne namene; morda bi se dala dvorana prenoviti tudi v športne pobude, poleg kulturnih,

(za odbojko, košarko itd., kar bi pri mladini nedvomno vzbudilo veselje; morda bi se dala ustanoviti podobna športna društva, kot jih imajo druge vasi, da ne bi vedno ostali le pri nogometu).

V na novo odprti prosvetni dvoranci bo prostora za kakih 200 ljudi in bo poleg manjših prireditev služila predvsem za razna predavanja, za predvajanje filmov, kakšne otroške igrice itd. Dvorana je zelo okusno opremljena, za kar gre zasluga predvsem domačemu prosvetarju Marjanu Pertotu, ki se nesebično trudi za ohranitev kulturne dejavnosti na Proseku in Kontovelu. V veliki meri je odprte dvorane sad njegovega truda, veliko pa sta pomagala tudi Josip Čuk ter Lojze Kapunov, ki sta se marsikateri svobodni urici odpovedala, da sta lahko pomagala pri zidarskih in drugih težkih delih; enako tudi nekateri drugi požrtvovalni domačini.

Odprtje dvorane v soboto 8. t. m., je bilo združeno s pozdravi in kulturnimi točkami.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Z OBCINSKE SEJE — MILIJONSKE ODPRAVNINE

Po daljšem odlaganju je prišla na dnevni red zadnje občinske seje visoko odmerjena odpravnina ravnatelju goriškega Monta dr. Giusto Monteni. Kot je znano, mu je bila izplačana v znesku 189 milijonov lir. Poleg tega je še ponovno nastavljen kot svetovavec upravnega odbora s 300.000 lirami mesečnega honorarja.

Zadeva je dvignila precej prahu tudi v velikih italijanskih dnevnikih, zlasti še ker imajo stari upokojenci istega zavoda zelo nizke pokojnine in ker je Mont obče socialnega značaja.

Mestni svetovavci različnih strank so poslali županu interpelacijo tudi zato, ker sedi v upravnem odboru Goriške posojilnice in hranilnice — Monta zastopnik mestne občine.

Župan Martina je raztolmačil vprašanje izredno visoke ravnateljeve odpravnine s pravnega in moralnega stališča. Opravnina je bila izplačana na podlagi Montovega pravilnika iz leta 1936 in sklepa upravnega sveta iz leta 1953, kar pa velja menda samo za uradnike, nastavljene pred letom 1930. V tem pogledu se ne da nič več storiti. Po golem pravu so torej tisti milijoni v pravem žepu.

Z moralnega stališča se je pa župan pridružil javnemu mnenju, da je treba spre-

meniti ves sistem izplačevanja privilegiranih odpravnin in pokojnin denarnih zavodov ter jih znižati in izenačiti z onimi ostalih državnih uslužbencev.

V tem smislu je bila tudi sprejeta teoretična resolucija občinskega sveta z dodatkom, naj se sprejmejo v upravni svet mlajše moči, ki bodo jamčile za demokratičnost Monta; starim upokojencem pa, priporočila, naj se zvišajo pokojnine.

Po starem pregovoru je ostal volk sit, ko za pa lačna.

PREHOD NA BLANČAH

Zadnje čase je postalo vprašanje obmejnega prehoda ceste svetega Gabrijela na Erjavčevo zopet zelo pereče. Vleče se že nekaj let. Vsi trgovci in podjetniki s severnega mestnega dela do bloka so že pred dvema letoma podpisali vlogo, da bi se odprl prehod na Blančah. Dobili so zagotovila na pristojnih mestih v Gorici in celo v Rimu, a zadeva je zaspala kljub raznim ogledom na mestu samem. Menda je bil proračun za stroške previsok, ker bi morali zgraditi zaradi železniške proge širok podvoz. Oblasti so bile tudi mnjenja, da bi se posluževali tega bloka le maloštevilni prebivalci z obeh strani.

Danes je pa že položaj drugačen. V severnem delu Gorice je zrastle v zadnjih letih kar novo predmestje z mnogimi trgovskimi in avtopodjetniškimi obrati. Onkraj, brezpotne mreže ob Erjavčevi cesti so tudi zgradili dosti hiš in stolpnic. Prebivalstvo na obeh straneh meje okoli Blanč se je v nekaj letih zelo pomnožilo. Vsi ti imajo potrebo medsebojnih stikov, zlasti zaradi maloobmejne trgovine. Danes morajo vsi ti delati dolge ovinke preko Rdeče hiše.

Večje število prehodov je nujno potrebno tudi zaradi vedno bolj naraščajočega števila prehodov, kar ovira tudi delo obmejnih organov. Saj je bilo v mesecu decembru kar 916.704 prehodov na goriških obmejnih blokih.

Iz vseh teh razlogov je nujno potrebno, da se vsaj v tem letu odpre obmejni blok na Blančah, tudi če bi bil zasilno urejen.

Tržič:

RIBE IN STARINE

V novem Tržiču drdrajo tovarniški stroji in ropočejo pristaniški žerjavi. Nekdanji Tržič je pa živel od ribjega lova in delno tudi od starih znamenitosti.

Lov v Pancanskem zalivu pri Tržiču je že bil od nekdanj dobičkanosen. Posebni plankton in mraz okoli božiča so silili ribji zarod, da se je umikal v varne in toplejše zalive ob lagunski obali. Posebno cenjene vrste so v tem zalivu skočce (sievoli), brancini, potniki (bosega). V nekdanjih časih so naložile ribiške družine tudi po več tisoč stotov okusnega morskega blaga. Z nafto pomešana voda in večja plovba pa zdaj odganja ribe v varnejša zavetišča.

Letos za praznike so ribiči trikrat vrgli mreže. Pri prvem lovu so potegnili tristo stotov rib. Pri drugem in tretjem pa po dvestopetdeset stotov. Več je kot lansko leto, a vendar dosti manj kot pred deseti leti, ko ribiška zveza še ni imela tako

Iz Goriške

modernih priprav. Ribiči tožijo, da bodo opustili svojo obrt, če jim ne bo morje bolj naklonjeno.

Odpira se pa nova dejavnost, in sicer turizem na arheološko pomembne točke v tržiški okolici. Starinske ostaline, deloma še neodkopane, se nahajajo vzhodno od Tržiča do Stivana. Ves pas gričkov, ki oklepajo nekdanje močvirje, je bil utrjen s stariimi gradišči. Podzemskie votline pri Timavovih izvirkih so bila gotovo bivališča že davnih, predzgodovinskih prebivalcev; to dokazujejo tudi posode in kamenito orodje najdeno v omenjenih jamah. Pri izvirkih so našli že v globini štirih metrov tudi podzemskie ostanke svetišča sončnega boga Mitra in novce iz 4. stoletja po Kr.

Prihodnjo pomlad bodo nadaljevali z arheološkimi izkopavanji, za kar je država že dala na razpolago potrebne vsote.

Peč:

BLAGOSLOV IN SE NEKAJ

Že nekaj let traja pri nas lepa navada, da župnik blagoslovi na praznik Svetih treh kraljev avtomobile in motorna vozila. Tudi letos se je zbralo na trgu pred cerkvijo precejšnje število motornih vozil k blagoslovu. Marsikateri vozači so pa manjkali. Menimo, da je tudi njim potreben božji blagoslov in pomoč spričo vedno bolj živahnega, pa tudi divjega avtomobilskega prometa.

Opazili smo tudi nekatere avtomobiliste iz sosednih krajev, ki se radi udeležujejo tega pomenljivega obreda na pečanskem gričku.

Že ko govorimo o njem, se čudimo, da ni še prišla pobuda za pogozditev tega sicer ljubkega hrička, ki kaže svoja gola rebra. Koliko bolj bi bil privlačen tudi za turiste, če bi po pobočju in na vrhu šumljal kak zelen borov gozdiček. — Toliko govore nekateri odgovorni ljudje o pospeševanju turizma, narede pa bore malo.

ORGELSKI KONCERT

Jutri, v petek, ob 20.30 bo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, orgelski koncert mojstra Berganta, doma iz Kamnika. Predvajal bo klasične in moderne božične pesmi. Profesor Bergant je znan že po mnogih orgelskih koncertih doma in v tujini. Vstop h koncertu je prost. Prireditve je organizirala Katoliška prosvetna zveza v Gorici.

VEČERI OB SREDAH

V sredo je bilo v dvoranci kluba »Simon Gregorčič« prvo predavanje po novem letu. Nastopil je Rudolf Höhn iz Nove Gorice, ki je govoril o svojem potovanju po Poljskem. Z besedo in številnimi diapozitivi je naslikal običajnim udeležencem to zanimivo slovansko deželo.

Klub Simon Gregorčič, ki že nekaj časa opravlja uspešno svojo nalogo s predavanji ob sredah, bo mogel v prihodnje svoje dejavnost še poglobiti, ker je prejel tudi od rimske vlade denarno podporo 200 tisoč lir.

Poleg stotisoč lir, nakazanih od vlade katoliški prosvetni organizaciji, je to druga njena podpora slovenskim kulturnim ustanovam v Gorici. Upajmo, da bodo sledile še druge.

GLEDALISKA PREDSTAVA

Slovenska prosvetna zveza v Gorici vabi k predstavi lutkovnega gledališča iz Ljubljane, ki bo v soboto, 14. januarja, ob 16.30 v prosvetni dvorani v Gorici na Verdijevem korzu št. 13.

Predvajali bodo igro »Volk in kozlički« Jana Grobovskega (prevedel Janko Kos). Vstopnice se prodajajo na sedežu Slovenske prosvetne zveze ulica Ascoli 1 in eno uro pred predstavo pri blagajni. Sedeži po 200 lir.

- Hanalsha dolina

mamici«. Ta pesem je bila objavljena v »Trinkovem koledarju« 1964. Poleg izvirnika v slovenščini prinaša »Stele di Natale« tudi lep prevod v italijanščini.

Isti koledar vsebuje tudi članek msgr. Kračine o slovenskih duhovnikih v prvi svetovni vojni in prevod slovenske legende o zakladu v Bogatinu.

Bela peč:

KAKO JE PRI NAS?

Zadnje mesece se je obmejni promet čez naš prehod zelo povečal. Kupcev je več tu kakor onstran meje. Prodajalci si vedno bolj prizadevajo, da bi se v našem kraju odprl tečaj slovenskega jezika, ki bi ga z veseljem obiskovali trgovski in gostinski uslužbenci. Podoben tečaj imajo že v Kranjski gori za italijanščino.

Praznike smo kar dobro preživeli in v lepem vremenu. Polnočnice smo se Slovenci udeležili polnoštevno. Zaman pa smo pričakovali od našega zelo priljubljenega in spoštovanega gospoda Šimna slovenska voščila za praznike. Z veseljem smo jih poslušali prve velikonočne praznike njegovega prvega nastopa pri nas.

Naše malčke so zimski svetniki prav bogato obdarovali. Sveti Miklavž jim je v gostilni »Mangart« prinesel debele zavoje. Tudi božiček je prinesel v vsako hišo veselje. Dedek Mraz jih je pa povabil preko meje v Rateče, kjer jim je razdelil lepa darila. V zahvalo mu je mala Ksenija zapela prelepo pesmico »Sveta noč, blažena noč«.

Naši možje so v soboto popoldne peljali svoje ženice v Kranjsko goro k lasničarju na pomlajevanje. Do svojega zaželenega cvička pa oni niso prišli, ker so bile vse gostilne in hoteli zaprti zaradi rezervacije Silvestrovega večera. Kar neverjetno se jim je zdelo in so godrnjali, češ, kakšna demokracija je to.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kriza slovenskega kulturnega življenja zaradi pomanjkanja denarja

V slovenskem tisku se oglašajo protesti proti nameravi ukinitvi Mladinskega gledališča v Ljubljani, čemur so krive finančne težave, ker republika in ljubljanska občina baje ne zmoreta več podpora to gledališče. V »Delu« se je oglašil prof. Leopold Suhodolčan in Prevalj in zapisal med drugim:

»Kratkoma ne morem verjeti, vendar kaže, da nam je začela reforma požirati najboljše in najpomembnejše, kar smo premogli v naši družbi. Zdaj je na vrsti Mladinsko gledališče. ... Ogorčen sem bil že, ko se je pokazalo, da ne bomo več podpirali dobrih mladinskih listov in mladinskih knjig; torej tudi kulturno vzgojo mladine znižujemo na banalno komercialno. Zdaj pa tej naši mladini jemljemo še Mladinsko gledališče, jutri ji bomo vzeli knjižnice, pojutrišnjem dobre filme itd. Brez sramu torej rušimo naša osnovna načela. Poznam delo Mladinskega gledališča in vem, kako požrivalno je iskalo svojo podobo, kako brezupno so se njegovi člani borili za svoj obstoj. Posebej naj omenim njihova gostovanja po Sloveniji: z njimi so opravljali veliko poslanstvo in jim gre vse priznanje. ... Saj Mladinskega gledališča ne ukinjamo zaradi zelo visokih milijonov, gre pravzaprav za manjši denar, ki ga baje naša ljuba slovenska domovina ne zmore več, ko pa hkrati vemo, da v tem istem času še zmerom najdemo lepe okrogle milijone za injekcije slabokrvnim podjetjem ... Protestiram in sem ogorčen.«

Tudi v prosvetno-kulturnem zboru poslanske zbornice republike Slovenije so ob koncu leta razpravljali o financiranju kulturne dejavnosti in v tej zvezi o krizi kulturnega življenja v Sloveniji zaradi pomanjkanja denarja. Do te razprave je prišlo pri obravnavanju družbenega načrta za razvoj Slovenije do leta 1970. Poslanec Avgust Vižintin je v tej razpravi izjavil med drugim naslednje:

»Zmeda in nejasnost v kulturi sta hujši, kot si predstavljamo. S to nejasnostjo raste nezaupanje in ustvarja apatijo pri kulturnih delavcih. V taki situaciji izgubljam marsikaj, česar ne bi smeli in za kar smo si prizadevali dolgo, včasih desetletja. Kulturne institucije, organizacije in kulturni delavci čakajo, životarijo brez jasnejših perspektiv. Zlasti v kulturi bi morale nekatere stvari načrtovati za 15 ali 20 let. Tako pa stvari niso jasne niti za štiri leta naprej — razen morda to, da kaj posebnega ne bomo napravili, ker nimamo finančnih, kadrovskih in drugih možnosti. Se več: od vseh

KNJIGA TONETA FAJFARJA

Tone Fajfar je objavil knjigo svojih spominov na dogajanje med drugo svetovno vojno. Knjiga ima naslov »Odločitev«. V njej opisuje svojo aktivnost v okviru odporniškega gibanja v Sloveniji. Kot znano, je bil Tone Fajfar pred vojno eden izmed voditeljev sindikata delavcev v okviru slovenskega krščansko-socialnega gibanja in je pripadal takojmenovani krščansko-socialistični skupini, ki je v obliki koalicije z drugimi skupinami sodelovala v odporniškem gibanju pod skupnim nazivom Oslobojilna fronta. Njegova knjiga predstavlja dejansko dnevnik, ki ga je pisal v vojnem času, in je kot taka zelo zanimiva in tudi dokumentarna.

Kot je slišati, bo v letošnjem letu najbrž izšla tudi knjiga Edvarda Kocbeka »Listina«, ki predstavlja drugi del njegovega medvojne dnevnika. Izšla bo verjetno pri Slovenski Matici.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Gostovanje v Katoliškem domu v Gorici
V soboto, 14. januarja 1967 ob 20.30 uri,
v nedeljo, 15. januarja 1967 ob 16. uri
ANDREJ SHUSTER DRABOSNJAK
BRUNO HARTMAN

TA SVETI DAN — VESELI DAN IGRA O SLOVENSKEM BOŽICU

Rezervacija vstopnic v kavarni Bratuž v Gorici.
Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Katoliškega doma.

V soboto, 21. januarja 1967 ob 21. uri v KULTURNEM DOMU v Trstu

IVAN CANKAR

GOSPA JUDIT

(umetniška beseda)

BRANKE VERDONIK - RASBERGERJEVE

gostovanje

strani grozi, da na kulturnem področju še tega ne bomo obdržali, kar imamo, čeprav menimo, da imamo že tako relativno malo.«

»V takih nejasnostih je mogoče z nepravilno rabo meča reforme, s parolami o ekstenzivnosti, o vedno večji osebni potrošnji na področju kulture ... proigrati kontinuiteto ali sploh pretrgati. Tako je na primer z Mladinskim gledališčem v Ljubljani,« je nadaljeval poslanec Vižintin. »Se preden se je začela razprava o njem — o njem ni razpravljalo še niti najožji odbor mestnega sveta — je že padla težka beseda — ukinitve. Tu nekateri nimajo nobenega odnosa do tega, če je institucija uveljavljena ali ne ali ima obiskovalce, ali deluje desetletja itd. Odgovor je vedno enak: Reforma, denarja ni, ukinitve ...«

DRUGA ŠTEVILKA »LITERARNIH VAJ«

Izšla je druga številka dijaške revije »LITERARNE VAJE«. V njej sodelujejo Ivana Placer s povestjo »Srca v precepu«, Kazimira Blažič, s pesmijo »Butanje valov«, M. A. s črtico »Božični motivi«, Helena s klasičnega liceja z novelico »Brazgotina«, Rosanna Vatta z razmišljanjem »Misli o življenju«, Živa Gruden z novelo »Brezbarvni nič«, ki je najobširnejši, hkrati pa tudi najboljši in miselnostno dokaj dozorel prispevek te številke, Adan s Trgovskega zavoda z novelico »Mačka in miška« in še Ivana Placer z »Dvema modernima slikicama«, Peter Suhadolc z živahno in dobro napisano planinsko reportažo »Na steni«, ki ni brez literarnih kvalit, Bogomila Kravos z novelico »Vrni se med nas, Pattie« in Ingrid Kalan s črtico »Gledam skozi domače okno«.

Profesor Alojz Rebula je napisal kratek članek o dijaških referatih v tretjem razredu klasičnega liceja in objavljena sta tudi dva intervjuja z dijakoma Mihom Beličičem in Igorjem Simoničem, ki sta napisala referata o starokrščanskem Ogleju in kozmološkem nazoru pri Grkih. Ta del revije je še posebno zanimiv in predstavlja nekaj novega glede na dosedanje urejanje.

V rubriki »Kulturne novosti« najdemo recenzijo Martina Jevnikarja o »Jadranskem koledarju« s priloženimi knjigami. Isti avtor je napisal članek o Ferdinandu Koledniku, znanem slovenskem prevajalcu, ki je postal dopisni član Akademije »Tiberine« v Rimu. Doktor Janko Jež pa je prispeval obširnejši članek za 50-letnico smrti poljskega pisatelja Henryka Sienkiewicza, ki je bil v času med obema vojnama zelo priljubljen tudi pri slovenskih bralcih in katerega zgodovinske romane in mladinska povest »Skozi pustinje in goščave« mladi in stari Slovenci še danes radi vzamejo v roke.

Za obrambo slovenščine

BOHINJCI IN SLOVENSCINA

V nekem ljubljanskem dnevniku je bila objavljena fotografija iz Bohinja. Na hiši v bolj ali manj gorenjskem slogu je nameščen napis, na katerem piše: »Leto turizma — viza miru«. Stvar bi ne bila vredna kritičnega razpravljanja, če bi ne bilo v tem kratkem napisu toliko tistega, kar kvari slovenščino. Če bi hoteli povedati tisto, za kar dela propagandistični napis, v malo lepši in pravilnejši slovenščini, bi seveda moralo stati: »Turistično leto — vizum miru«, ali še boljše »Turistično leto — vizum za mir.« To je hotel napis najbrž izraziti.

Odkod so se vendar nenadno vzeli v slovenščini vsi ti genitivi? In pravilna slovenščina je pozna! Vedno samo vizum, ne pa »vizo«. Viza je samo množina latinske besede visum ali — če hočemo — vizum. V slovenščino se je ta »viza« pritihovala s »pasošom« vred seveda iz srbohrvaščine, tamkajšnja birokracija pa jo je pobrala bogveod, najbrž iz kakega tujega potnega lista, kjer je videla napisano »Visas« prostor za vizume (!).

Cudimo se, da v slovenskem Bohinju ne znajo bolje slovensko.

CASNIKAR IN NOVINAR

V ljubljanskem »Delu« se je nekdo v »Pismih bralcev« pred kratkim jezil nad tem, da uporabljajo slovenski listi skoro dosledno srbohrvaško besedo »novinar« namesto slovenske besede časnikar. Tudi v našem listu smo svoj čas že opozorili na to čudno navado, pri kateri mnogi trdovratno in naravnost izzivalno (za pravilno slovenščino) vztrajajo.

Slovenščina pozna čas, časnik, časopis, teden in tednik (ki sta tudi v sorodu z besedo čas), ne pozna pa »novinarja«. Novinar je seveda v zvezi s srbohrvaško besedo novine (časnik, časopis). V slovenščino so zanesli besedo novinar predvsem uredniki nekdanjega ljubljanskega dnevnika »Jutro«, ki je bilo glasilo politične stranke, ki je zanikala slovensko narodnost in hotela stopitev vseh jugoslovanskih narodov v eni sami umetni »jugoslovanski narod«. Zato so skušali tudi slovenščino čimbolj približati srbohrvaščini ter so vrnili vanjo čimveč srbohrvaških besed. Narodnoosvobodilna vojna in ustanovitev nove, federativne Jugoslavije sta pomenili križ čez te poskuse likvidacije slovenskega naroda. Vendar se nekateri še niso zvedeli v to in skušajo še naprej »vtapljati« slovenščino v srbohrvaščino. Zalostno je, da so med temi prav tisti, ki bi morali kot piščolci ljudje čimbolj gledati na čistost slovenščine in dajati drugim vzgled.

Res je, da »novinar« nima križca v pravopisu. Toda to pomeni le obsojanje vreden kompromis sestavljalcev pravopisa s to grdo in nepotrebno izposojenko, ki ponižuje slovenščino, kakor da ta ne bi imela svojega izraza.

Pohvaliti pa je treba tržaško radijsko postajo Trst A, ki dosledno uporablja pravilno besedo časnikar, tako da so v tem pogledu naši zamejski časnikarji lahko za vzgled onim v matični domovini.

Za pravico do kritike

Izključitev poljskega filozofa Leszeka Kolakovskega iz komunistične stranke ima vedno širši odmev. Kot poročajo iz Varšave, je vrnil člansko izkaznico vodstvu partije sedaj tudi pisatelj Kazimierz Brandys. Brandys, katerega knjigo »Pisma gospe Z.« so prevedli tudi v več tujih jezikov, se je vrnil na Poljsko šele pred kratkim z daljšega potovanja po Ameriki.

Kolakovskega so, kot znano, izključili iz partije zato, ker je zahteval za intelektualce, posebno za univerzitetne profesorje, pravico, da kritizirajo tiste, ki so na oblasti.

Tudi pisatelj Grigor Newerly je izstopil iz poljske komunistične partije, iz protesta proti ravnanju z univerzitetnim profesorjem Kolakovskim.

Pisatelj Grigor Newerly je znan tudi v Italiji po prevodu romana »Seznijev dnevnik«. Bil je komunist že pred drugo svetovno vojno, vendar ni mogel dopustiti, da bi tako ravnali s slavnim profesorjem zgodovine filozofije, ki ga je hotela partija kaznovati samo zaradi njegove težnje po svobodni znanosti.

SLAB SPREJEM CHAPLINOVEGA FILMA

Zvečer pred sv. tremi kralji je bila v Londonu premiera najnovejšega filma slavnega Charlieja Chaplina, »Contessa iz Hong Konga«, v katerem igra glavni vlogi Sophia Loren in Marlon Brando. Zgo-

dilo se je, kar so filmski strokovnjaki in drugi poznavalci filmske umetnosti slutili: film je doživel namreč neuspeh.

Filmske recenzije v londonskih dnevnikih so bile negativne. Toda Charlie Chaplin je izjavil: »Če kritikom film ni ugajal, so vražji idioti. Kakšna zgodba mora biti lepša, kakor če se kak milijonar zaljubi v lepo prostitutko?«

Charlie Chaplin se tolaži tudi s tem, da so baje njegovi filmi vedno slabo naleteli pri kritiki. Toda on kritik ne bere, je dejal, in ga zato ne briga, kaj pravijo kritiki »četudi je seveda nekoliko razočaran«. Izjavil je tudi, da snema svoje filme »za občinstvo in ne za kritike«.

Bistvo kritik pa je v tem, da je film snovno in idejno precej zastarel. Film je tak, kakor so jih snemali pred dobrimi tridesetimi leti.

Nelly Sachs, ki je dobila skupno s Samuelom Josephom Agnanom Nobelovo literarno nagrado za leto 1966, je dobila sedaj še posebno švedsko nagrado 6 tisoč kron za svoje zasluge pri prevajanju švedske poezije v tuje jezike, zlasti v nemščino.

V švicarskem mestu Vevey je umrl slavn nemški dirigent Karl Schuricht. Star je bil 86 let.

GOSPODARSTVO

Koruza, želod, krompir

Pred desetletji so v prašičereji bila temeljna krmila koruza, želod in krompir. V zadnjih desetletjih le redki še nabirajo želod ali ženejo prašiče v hrastov gozd, kjer naj bi prašiči želod pohrustali. Krmljenje brez želoda ni vplivalo dobro na prašičjo slanino in meso, ker je želod povzročal, da sta bili slanina in meso bolj trdi in tudi bolj okusni. Ta vpliv želoda na dobroto slanine in mesa je bil odvisen od sorazmerno visokega odstotka beljakovin v želodu, ki je znatno višji kot pri koruzi ali krompirju.

Toda preteklost je preteklost in zato moramo danes iskati novih načinov za krmljenje, da bi dobili enakovredno meso in slanino. Danes krmijo prašiče predvsem ali skoraj izključno s koruzo. A če ima tako krmljenje slabe posledice? Na tako vprašanje znajo odgovoriti samo tisti, ki pri prašičereji uporabljajo tehtnico in svinčnik. Njihova izkustva kažejo, da tako krmljeni prašiči nekoliko zastanejo v rasti, da pozneje dosežejo zaželeno težo in da nista meso in slanina enako vredni kot po drugačni krmil, ker sta bolj mehki in mazavi.

Zato bo napreden prašičerejec krmil svoje prašiče tako, kot uči današnja kmetijska veda, to je z uravnovešeno krmo, ki vsebuje določen odstotek beljakovin, maščob in ogljikovih hidratov, pa tudi določenih rudninskih snovi, hormonov in vitaminov. Tako krmo dobimo v vseh prodajalnah živalskih krmil. Če pa imamo doma dovolj koruze in se nam jo zdi nesmiselno kupovati v pripravljenih krmilih, si pomagamo na ta način, da kupimo jedra (nuclei) za sestavljanje umetnih krmil in pri mešanju lastne koruze strogo samo toliko, kot je znanstveno priporočeno. Trgovina krmil in tudi posameznih primesi je danes

strogo pod nadzorstvom in za prekrške so določene visoke globe. Zato pa prodajalcem krmil lahko zaupamo.

Pri krmljenju koruze moramo upoštevati dejstvo, da okrogla, steklena koruza več zaleže kot navadna zobčata, moknata. Če pa med rejo krmimo obilo ali skoraj izključno le koruzo, bomo kvaliteto mesa in slanine za mnogo izboljšali, če bomo zadnji mesec pred zakolom opustili krmljenje s koruzo in jo bomo nadomestili z ječmenom, ki ugodno vpliva na kakovost mesa in slanine.

NOVA NAVODILA ZA ZAVAROVANCE INAMA

S prvim januarjem so pričela veljati nova navodila za zavarovance INAM-a. Ta so med drugim naslednja:

1. Najkasneje tri dni po zdravniškem pregledu mora zavarovanec poslati najbližji sekciji INAM potrdilo o obolenju. To lahko napravi tudi po pošti brez znamke;
2. po pregledu mora od zdravnika zahtevati izjavo o dela nezmožnosti in isto potrdilo poslati podjetju kot opravičilo za odsotnost;
3. takoj mora predložiti v lekarni recept za zdravila ter se pri tem ravnati po navodilih, ki so napisana na zadnji strani recepta. Zahtevo za specialne preglede je treba predložiti na sekciji INAM-a skupno z bolniško knjižico.

KAKO JE Z ZAŠČITO PROTI TOČI?

Naš list je vedno opozarjal kmetovalce, da je vsa zaščita proti toči — z današnjimi sredstvi — nekaj neresnega. Tega svojega stališča list tudi danes ne more spremeniti. Vse je še v preizkuševanju. Zanesljivega obrambnega sredstva še niso odkrili. Zaščita proti toči ni v tem, da preženemo oblake na sosedovo. Ali nismo z našo zaščito mogoče celo privabili točo? Ko bo glede zaščite proti toči odkrito res kaj učinkovitega, bo v tem oziru gotovo sklenjen kakšen mednarodni sporazum.

ODPRTJE PROSVETNE DVORANE NA PROSEKU

(Nadaljevanje s 4. strani)

Tako je domači pevski zbor zapel pod vodstvom Ignacija Ota vrsto ljudskih ter umetnih pesmi. Na ta zbor pa so Prosečani in Kontovelci res lahko ponosni: ne samo, da ta zbor nenehno vadi in nastopa že ves povojni čas, ampak je dosegel tudi že tako umetniško višino, da je lahko pred kratkim nastopil celo v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani. Domača godba na pihala, ki jo vodi Zdravko Kante, pa nas je povedla v vduhu starih časov domačih vesellic, ki jih je bilo nekoč na Proseku nič koliko. Dovršeno je igrala niz slovenskih ter tujih skladb. Članici domače igralske družine Boženka Štoka ter Zvonka Guštin pa sta vmes recitirali nekaj poezij slovenskih pesnikov; njun nastop je bil sproščen in sta deklamirali zelo doživeto.

Tako so torej Prosečani prišli do svojega prosvetnega ognjišča. Upati je, da ga bodo s pridom in ljubeznijo uporabljali ter tako nadaljevali močno prosvetno tradicijo, ki je bila vedno odlika Proseka in Kontovela. Predvsem pa je v današnjih časih važno prosvetno delo, da nam tako ohranja narodno zavest ter budi smisel za požrtvovalnost in nesebično delo.

Domačin

AMERIŠKI PURANI »AMERINE« V EVROPI

Podjetje S.M.I.T., last Tiberia Bianchi iz Concorezzo (Milano) je prevzela zastopstvo za Italijo za purane »Amerine«. Kdor bi se zanimal za to perutnino, naj se obrne na zgornji naslov.

Purani pasme »Amerine« so nadpovprečno težki, saj dosežejo samice v 24 tednih 9 do 12 kg teže, samci pa 16 do 18 kg v 27 — 28 tednih. Sprememba hrane v meso po ključu 3.2 do 3.4 za samice in 3.8 do 4 za samce. To pomeni, da se v najugodnejšem primeru doseže kg mesa z najmanj 3.2 kg. krme, a da je potrebno kakšenkrat tudi 4 kg. Živali so zdrave in skromne.

GOJITI LE NIZKA DREVESA

Moderno sadjarstvo se bo razvilo samo na industrialni podlagi. To so veliki nasadi iste vrste in sorte. To pa zato, da bo mogoče strojno obdelovati in oskrbovati ter obirati.

Kako visoka naj bodo drevesa? Perspektiva za bodočnost je v tem, da so nizka, največ 2 metra visoka. In to višino bodo morala imeti vsa drevesa, razen onih, pri katerih oberemo plodove s tresenjem, kot pri orehu in kostanju, mogoče pa tudi pri olivah. Ročna delovna sila je draga in se ne bo kmalu pocenila, potrošniki pa želijo blago po nizkih cenah.

Predlanskim je Egipt izvozil za 15 milijard lir riža. Izvožena količina je znašala nekaj nad 3 milijone stotov, prodajna cena pa je dosegla 48 lir za kg. Od zadnje letine nameravajo izvoziti 5 milij. stotov in predvidevajo izkupiček 24 milijard lir.

Najbrž bi Egipčani ta riž prav lahko doma sami pojedli, a potrebne so devize in izpolniti je potrebno tudi dobavine pogodbe, ki so bile sklenjene še v časih, ko so ZDA zalagale Egipt z darovano hrano.

V Franciji je vlada sklenila, da je potrebno zmanjšati pridelek slabših jabolk, ki so samo za jabolčnik oziroma za žganje (destilat iz tega). V ta namen mislijo izruti 1 milijon in 400 tisoč jablan.

Zlahtnih — namiznih jabolk pa pridela Francija premalo in jih zato nekaj uvaža, tudi iz Italije.

Perutninarstvo v Sovjetski zvezi

Dokler ni bilo na razpolago dovolj žitnega zrnja niti za prehrano ljudi, se v Sov. zvezi niti perutninarstvo niti prašičereja nista mogli primerno razviti. Ko pa so se gospodarske razmere — zlasti zaradi dobre zadnje žitne letine — izboljšale in je na razpolago več žitnega zrnja, opazamo znaten porast živinoreje, zlasti perutninarstva.

Današnje proizvodnje jajc cenijo zdaj na 28 milijard 700 milijonov letno ali na kakih 130 jajc na leto in osebo. Mnogo teh jajc porabijo farme piščancev, ki zelo hitro naraščajo. Danes deluje že 600 velikih takih farm. Povprečno je na takih farmah po 200 do 300.000 mesnic. V Jagotinu blizu Kijeva, glavnega mesta Ukrajine, je farma, ki vzredi letno nad milijon piščancev pohancev. Največja farma pa je »Glebova« v bližini Moskve, ki ima tako najugodnejše pogoje za hitro prodajo pohancev in jajc.

Preden so začeli Sovjeti organizirati kurje farme, so si dobro ogledali podobna pod-

jetja drugod in tako izkoristili izkušnje drugih ter si tako prihranili mnogo truda. S tem pa ni rečeno, da niso Sovjeti raznih naprav izboljšali in uredili še nove.

Sovjeti skušajo vzgojiti nove, bolj donosne pasme perutnine in so že dosegli znaten napredek posebno v estonski republiki. Petletka, ki je v teku, ima visoke cilje glede proizvodnje kurjega mesa.

KITAJSKA KUPUJE UMETNA GNOJILA

Med Kitajsko in med skupino zastopnikov raznih evropskih tovarn umetnih gnojil je bila sklenjena kupčija za 30 milijonov stotov dušičnih umetnih gnojil. Italija bo po družbi SEIFA dobavila 30% ali 9 milijonov stotov umetnih gnojil, ostalo količino pa Švica, Francija, Nemčija, Avstrija, Holandska in Belgija. Blago mora biti izročeno do konca 1967, protivrednost 100 milijonov dolarjev pa mora biti takoj plačana. Za prevoz bo poskrbela neka nemška družba s svojimi ladjami.

Spomini iz prve svetovne vojne

...32... V RUSKEM UJETNISTVU... Inž. J. R. ...

Če bi bila kuhinja še odprta, bi bil šel pogledat, če imajo še kaj mamalige z brinzo. Ko sem prišel skozi vrata, me je čakal nočni čuvaj in me spremljal v sobico. Na stolu je bilo zlikano perilo in obleka, a ju nisem spravil. Legel sem, a glavo sem imel težko in v želodcu mi je krulilo. Bog ne daj mnogo takih povabil na večerjo.

Drugo jutro mi je Čumak pripravil kopal. Radoveden sem bil, kako se bo izteklo. Doživetje pa je bilo močnejše od pričakovanja. Prinesel sem svojo zlikano obleko in perilo in položil oboje v sprednjem prostoru na stol. Čumak mi je rekel, naj iz praznim obleko na sebi in tako sem vzel ven vse svoje žepno bogastvo in ga zložil v žepno ruto v obliki culice. Vanjo sem položil nožič, svinčnik, v drugo ruto zavil denar in še eno žepno ruto. V bluzi so ostale samo krušne drobtinice. Čumak je odprl vrata v drugi oddelek in me nalahno pahnul ter rekel, naj se slečem. V tem oddelku je bila vročina, ki je kar dušila. Kot sem slekel kos obleke, jo je Čumak lepo raztegnil po podolgovatem stojalu, ki je bilo noter. Ko sem bil gol, mi Čumak pravi, naj zlijem vodo na železno peč, ki je bila kar rdeča od vročine, in je šel ven. Težko sem dihal in se potil. Čumak pa je zakričal: »Brasaj vodü.« Dvignem vrč in pljusnem na razbeljeno peč. Naenkrat je bil cel prostor poln razbeljene pare, raz mene in iz mene pa je kar teklo.

Peč je postala zopet rdeča, skoraj bela. Zopet se oglasi Čumak: »Brasaj eščö!« Vržem še drugi vrč vode na peč in objame me drugi val razbeljene pare. Z rokami sem se malo masiral, a kmalu Čumak zakriči: »Pridi!« in tedaj odprem vrata. Komaj sem stopil v okvir vrat, pljusne Ču-

mak vame vedro mrzle vode. Kar sapo mi je vzelo, a me je takoj obrnil ter pljusnil vame še drugo vedro vode, v hrbtini del. Nisem se še dobro zavedel, ko me je zavil v debelo rjuho in me začel sušiti. Kmalu me je pa položil na klop, razvil in nekoliko masiral. Nato je privlekel — ne vem odkod — šop šibic in me začel tolči, vedno močnejše. Zakričal sem: »Boli,« a on »eto harašö.«

»Harašo ali neharašo, če misliš, da imaš tudi ti pravico, tepsti me, koder me je kakšenkoli mama, se pa motiš, sem pomislil. Vstal sem in se začel smejati Čumaku, on pa meni. Oblekel sem se, se vsedel na stol in se počutil kar nebeško, samo hudo truden. Zopet čist in v čistem perilu. Civilna obleka pa mi je stala kot Desetemu bratu: na vse kraje je bilo nekoliko preveč. Čumak me je prijel za roko in me peljal v sobico, kjer sem legel, zaspal in spal dobri dve uri. Zbudil sem se, ko so delavci prihajali za kosilo.

V kuhinji sem videl Čumaka, ki mi je rekel, da naj ne skrbim za obleko in perilo iz kopalnice, da bo že on poskrbel za to.

Kosilo: boršč in kaša, ali boršč in mama-liga ter brinza, zjutraj mleko, kruh, mamaliga in brinza, zvečer isto kot opoldne, a ne v istem redu. Dvakrat na teden, v četrtek in v nedeljo juha s svežim prašičjem mesom.

Po kosilu sem še malo spal, ob treh pa sem bil že v rastlinjaku, katerega sem si podrobno ogledal v vseh predalih in kotih, a ni bilo zakladov. Naprava pa je bila solidna. Po točnem pregledu sem začel dopolnjevati vodo in zbirati suhe liste. Tudi ta dan sem opazil pri oknu gospodarjeve hiše oni ženski obraz, parkrat celo milo

smehljajoč se. Saj se lahko smehljaš, ko si me pa z večerjo tako »okoli prinesla« sem si mislil. Preden sem dokončal z do-livanjem vode, je prišel ravnatelj in rekel, da gre drugi dan v Kišinev, ki da je glavno — gubernijsko — mesto Besarabije in da ima nad 100.000 prebivalcev, največ Judov. Vprašal me je, če kaj nujno potrebujem, da mi prinese. Priporočil sem se za toaletno milo, krtačko in pasto za zobe, britev s čopičem in milom ter karte za vojne ujetnike. Ko si bom prihranil kaj denarja, bom moral misliti na uro. On se ni bril in je imel košato brado.

»In perilo, imate?« »Imam za silo, a če bi imel denar, bi kupil, ker se bo gotovo vse še bolj podražilo.«

Rekel mi je še, naj drugi dan malo nadziram delavce, da bodo delali, in naj si ogledam celo »opitnoe pole« — preizkuševališče. Stopil je malo hitreje domov in mi namignil, naj počakam. Vrnil se je kmalu in mi izročil 5 dopisnic za vojne ujetnike.

Takoj po večerji sem napisal prvo karto mami: Da sem zdrav, da imam zanimivo poklicno delo, da za brata Janeza nič ne vem in da prosim za hiter odgovor.

Komu pisati drugo karto? Najprimernejše se mi je zdelo, da bi jo napisal društvu »Danic«, Dunaj IX., Lichtensteinstrasse 36, kjer je imela sedež »Liga Kat. Slovanskih Akad. Društev — »Danica«, »Hrvatska«, »Lipa« in »Polonija« — in pri kateri sem bil za gospodarja. Tako bi tam člani zvedeli, da sem ujet v Rusiji. Vendar nisem nič napisal, a ne iz komodnosti, marveč sem hotel biti prej v pisemskem stiku z domom. Počakajmo.

Z napisano karto sem šel k češkim učiteljem in potrkal na vrata. Ni bilo takoj odgovora, a iz sobe je bilo slišati šelestenje s papirjem. Potrkal sem še enkrat in takrat so mi odprli. Oprostil sem se, da jih motim v tako nezgodnem času, a da bi rad vedel, kako je z odpošiljanjem pošte, komu se da napisane karte.

(Dalje)

Pokristjanjenje Slovencev

(Nadaljevanje s 3. strani)

varde — mejnik na koncu njive (od tega slovenska beseda vratnik), vresig — grčav les (od tega vresje, pritlikavo in lesnato grmičevje), vret — majhna njiva (odtod izraz v narečju: kaj fretaš?, če se kdo ukvarja z opraviлом, ki ne da mnogo haska).

Opraviła in orodja na kmetiji: akse — os, avröja — posekati les, izsekati ledino (od tega krajevno ime Na Rojah); bördä — tovor (naprtiti si);

druge — drog, duga — pomagati, biti dober za kaj, skrbeti za kaj (od tega pride najbrž izraz dekla); greip — izkopavati (od tega grez in greznica?), gard — gartre zagrajena odprtina v ograji okrog pašnika); göm-ma — skriti (gumno za spravljane pridelka);

hjul — kolo; jern — železo; kar — gare (pri vozu), tudi sod ali korito za vodo; kupa — kopa in kopičiti, metati na kup, kopica (od te besede pa pride tudi glagol kipeti (npr. pri kuhanju); korg ali (staro-nordijsko) korgr — koš, košara; kane — sani;

Jucka — luknja (okence), mäta — meriti (od tega štajerski mecl — mera za žito?), mo ali myr — močvirje, möie — mujati se, mölle — mlin; (od tega tudi mlatiti?);

pugge — pokati, pukke — trkati (zanimi-

vo je, da se je v slovenščini ohranila v zvezi z mlatvijo celo besedna igra iz teh nordijskih besed: pika-pok; nedvomno se je ohranila v ljudstvu in je nato prešla tudi v verze; nastala pa je najbrž iz oblik, ki so bile najbližje današnjim švedskim oblikam: puka — pavka (bobnica) in paak (izg. pok) — gorjača;

rynka — rinkati (svinje, ko se jim vsadi železen kaveljček v rilec, da ne razrijejo dna svinjaka); ryke — rukati (narečno), razrukati, razmajati;

sag — žaga, säte — posaditi, nasaditi (ročaj), stav'ti skupaj; skära — rezati (odtod sekira in morda škarje, toda ta zadnji izraz je verjetneje nastal iz besede skar — odprtina, ki pa je pomenila tudi snežno skori; ali od besede skaara — razporek; ker pa uporabljajo danes Skandinavci za škarje izraz saks, je verjetno, da je izraz škarje nastal pri »Solvendih« šele po izselitvi iz Skandinavije); skiva — šipa, skör — skrhan, sökk — vsek, zareza; sot — saje; spik — špič, žebelj (ime slovenske gore Špič); spile — palica, spredeavl ali spreavl — spravljati seno (izraz seng — postelja je najbrž pomenil prvotno seno, na katerem so spali v davnih časih); stable — nastiljati (žitna stebila in trdo travo, ki ni bila primerna za krmljenje?); stang — štanga, drog; staur

— štor, stolpe — drog (pokončen, od tega stolp); strikke — štrikati, plesti (od tega tudi štrik, ki morda ni izposojenka iz nemščine, ampak prvoten slovensko-skandinavski izraz); strö — stresati (tudi slama), svöpe — šiba;

terpe — gnati se, trapiti se, trpeti pri delu; tjord — žrd, torsk — trska, traele — truditi se (träl — suženj: v slovenščini se je ohranil ta izraz tudi v besedi trola, ki se uporablja v štajerskih narečjih; nekdanje je pomenila najbrž sužnjo, danes pa pomeni nespametno žensko: »ti si trola« se reče ženski, ki se obnaša lahkomišelnost ali o kateri menijo, da govori neumnosti); treske — treskati, mlatiti; trevle — trebiti, tromle — valj, vrteti (od tega žrmlje, domača naprava v obliki težkega kamenitega valja, ki se vrtil z roko s pomočjo močne palice, zatakne na spodnji strani v valj, na zgornji pa v luknjo v lesen nadvis v obliki gavga, ki jo uporabljajo na slovenskih kmetijah zlasti za mletje otrobov za svinjsko krmo); truge — drog (od tega pride izraz truga — krsta, pa tudi trugla — zaboj, ki se uporablja, kot že rečeno, za prenašanje raznih stvari na kmetijah);

väga — vagati, tehtati; vagn — voz, varp — vrv, veriga (od tega beseda vrba, ker so vrbove veje služile za vezi); velte — valiti, valjati (kaj), vingaard — vinograd, itd.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Slovenska revija za avtomobiliste

Za Novo leto je izšla prva ševilka nove slovenske revije »Avto«. 91.000 motornih vozil in dvakrat toliko voznških izkaznic v Sloveniji je, kot zatrjuje uvodnik, znamenje, da je revija prišla ob pravem času.

Po obliki je revija privlačna, dovolj resnoba in hkrati dovolj zanimiva — če izvezamo kvaliteto papirja. Je že res, da so tudi na tem papirju slike (ki so pri avtomobilistični reviji njen važen sestavni del) mnogo boljše, kot v našem dnevnem in tedenskem časopisju, vendar bi si le želeli boljšega papirja tudi v notranjem delu, ne le za ovitek.

Vsebinska je pestra, lahko rečemo, da bolj kot pri obeh dosedanjih jugoslovanskih revijah te vrste — hkrati pa strokovno na ravni, ki je obe ti reviji (Moto magazin in Auto sport) zdaleka ne dosega. »Avto« se je odrekel vsemu tistemu za slovenskega bralca gotovo neporabnemu okrasju, raznim lepoticam v avtomobilih in plitvim razgovorom s filmskimi igralci pred njihovimi fički, s katerimi skušajo nekateri pridobivati bralce. Videti je, da se je uredništvo odločilo za solidnost — in bralci pa bodo to gotovo pozdravili.

V informativnem delu, v novicah, je »Avto« stvaren in precizen, v številnih nasvetih za vožnjo in vzdrževanje avtomobila (ki bi jih lahko bilo za povprečnega bralca še več) strokovno neoporečen.

SPORTNE NOVICE

Na slovenskem prvenstvu v namiznem tenisu (ping-pong), ki je bilo v soboto in v nedeljo v Ljubljani, je zmagal med člani Vecko (Olympia), med članicami pa Pirčeva (Olympia). V moških parih sta zmagala Vecko-Klevišar, v mešanih parih pa Pirč-Vecko.

Najboljši slovenski igralci namiznega tenisa so po tem prvenstvu naslednji: 1. Vevko, 2. Klevišar, 3.

Kern (vsi Olympia), 4. Koman (Ilirija), 5. Teran (Triglav). Najboljše igralka pa so 1. Pirč (Ol.), 2. Pavlič (Jesenice), 3. Krajzelj (Jes.), 4. Zerovnik (Trbovlje) in 5. Martinec (Ol.).

pri strokovnih temah (Tehnika, Sola dobre vožnje, Paragrafi itd.) dovolj poljuden in hkrati zanimivo in živahno pisan.

Nekatere stalne rubrike so zelo posrečeno izbrane, na primer cene novih in rabljenih osebnih vozil, cene gum, Napravi si sam, Z avtom na izlet, Sport, Nesreča, Nova vozila, Test in tako dalje.

Videti je, da si bo »avto« pridobil zaupanje bralcev, hkrati pa tudi stalen krog odjemalcev. Prve slovenske avtomobilistične revije nas ni treba biti sram — nasprotno, lahko smo je v vseh ozirih veseli.

(»Delo«)

V Novi Gorici je bil večji namiznoteniški turnir za srednješolsko in osnovnošolsko prvenstvo. Rezultati: (moški): 1. Kanal, 2. Nova Gorica I, 3. Nova Gorica II; dekleta: 1. Kanal.

Na novoletni skakalni turneji s tekami na treh smučarskih skakalnicah — v Garmischu, Innsbrucku in Bischofshofenu — je zmagal po končni oceni Norvežan Björn Wirkola. Sledijo: 2. Lichtenegger (Avstr.), 3. Neuendorf (Vzh. Nem.), 4. Kankkonen (Fin.), 5. Lesser (Vzh. Nem.), 6. Keller (Zah. Nem.), 7. Raska (CSR), 8. Hubač (CSR), 9. Przybyla (Pol.), 10. Veretenikov (S.Z.). Prvi Jugoslovani, Zajc, je na 22. mestu, Eržen na 31., Pečar na 45. in Smolej na 61.

Beograjski »Partizan« je v tretji finalni tekmi za evropski pokal — tekma je bila v Zenevi — porazil »Pro Recco« iz Genove (Italija) s 4:3 in postal tako že tretjič evropski prvak v waterpolu. V prvi tekmi med »Partizanom« in »Pro Recco« v Zagrebu je zmagal »Partizan«, v drugi (v Genovi) »Pro Recco«, zato je bila potrebna tretja tekma na nevtralnih tleh.

S TRŽAŠKEGA

Repentabor:

NOVA ŠOLA ALI NE?

Na prošnjo občinske uprave je prosvetno ministrstvo obljubilo na osnovi zakona štev. 1073 iz leta 1962 dvajset milijonov prispevka za šolsko poslopje na Repentabru. Občinski odbor in svet sta sklenila, da je treba zgraditi novo osnovno šolo, ker je sedanje šolsko poslopje prestaro, da bi se izplačalo za popravila potrošiti tolikšno vsoto. Dela bi morala izvršiti ustanova ISES, ki je za to po zakonu pooblaščen.

Ko je že kazalo, da ni glede tega vprašanja nobene težave, sta se oglasila šolsko skrbništvo in tehnični urad v Trstu (Genio Civile) z zahtevo, naj se prispevek 20 milijonov uporabi za preureditev starega šolskega poslopja. Zadnjo soboto je bil v prostorih šolskega skrbništva v Trstu sestanek, ki se ga je poleg šolskega skrbnika in predstavnikov tehničnega urada udeležil tudi župan Guštin. Ta je s pomočjo tehničnih izsledkov, do katerih so prišli tehniki ustanove ISES, dokazoval, da je treba zgraditi novo šolo, ker se stara ne more tako preurediti, kot je potrebno. Šolski skrbnik in predstavniki tehničnega urada pa niso bili tega mnenja ter so hkrati opozarjali, da je obljubljeni prispevek nezadosten za gradnjo nove šole. Treba bi bilo zaprositi še za drug prispevek, ki bi pa verjetno prišel čez kaka štiri leta.

Ker se niso mogli sporazumeti, je bilo sklenjeno, da bo sedanjo šolsko poslopje pregledala posebna komisija, ki jo bodo sestavljali predstavniki občine, tehničnega urada, šolskega skrbništva in ustanove ISES. O njenih zaključkih pa bo nato razpravljajal in sklepal občinski svet.

Obzodprtju mednarodnega turističnega leta

V petek, 30. decembra 1966, smo se ob sedmih zvečer odpeljali s parnikom »Jedinstvo« z Reke, da se na Malem Lošinj udeležimo na Novega leta dan odprtja mednarodnega leta turizma.

Na udobno urejenem parniku z dobro postrežbo smo v prijetnem ozračju preživeli tri dni, ko smo se 2. jan. 1967 opoldne izkrcali ponovno na Reki. Med potniki so prevladovali Italijani; več kot štiri-desetčlanska skupina krožka »Ljudske univerze« iz Padove, večje število iz Firenc, prav tako tudi iz Trsta, ostali so bili Jugoslovani, med njimi več časnikarjev in reporterjev; vsi v nekakem svečanem razpoloženju, delno zavoljo same prireditve v Lošnju, delno pa tudi spričo pričakovanja novega leta na Silvestrovo.

Po štiriurni vožnji smo z zameglene Reke pripluli v jasni noči v malo pristanišče slavnostno osvetljenega Malega Lošinja. Že prvi hip nas je osvojilo to malo mesto s svojo ljubko domačnostjo, zlasti pa s svojo milo klimo. Ta nas je očarala povsem v soboto zjutraj, ko smo se zbudili v prekrasem sončnem jutru, brez oblaka na nebu kot sredi pomladi v prebujajočem se zelenju in cvetju. To smo sicer pričakovali, vendar si je težko predstavljati, da sredi zime doživiš pravo pomlad.

Ko smo si nekoliko ogledali Mali Lošinj, smo se ob desetih dopoldne vkrkali na male prevozne čolne in se odpeljali na južni del otoka, da si ogledamo podmorski lov. Tega prirejajo v Lošnju že sedmo leto za novo leto in se ga udeležujejo tekmovalci raznih narodov tako, da je dobil povsem mednarodno tradicijo in sloves. Ker se s tem športom začne turistična dejavnost že z Novim letom, je to dejstvo dalo povod, da je glavna skupščina Združenih narodov, ki je 4. nov. 1966 proglasila letošnje leto za mednarodno leto turizma, pooblastila Jugoslavijo, da odpre mednarodno turistično leto na Malem Lošinj. To je nedvomno priznanje Jugosla-

viji, ki je z novim letom odpravila vstopne vize za vse tuje obiskovalce, hkrati pa seveda tudi obveznost, da čim bolj izpolni poverjeno nalogo. In tega se odgovorni činitelji, kot smo videli, tudi zavedajo, čeprav stvar ni enostavna in lahka. A lotili so se je z najboljšo voljo.

Ima pa Jugoslavija nedvomno odlične naravne pogoje za razvoj turizma v velikem stilu. To nam potrjuje vsa Dalmatinska obala, kateri tvorijo Kvarnerski otoki posebno privlačnost z otokom Lošinjem na čelu. Ta otok je dolg 31 km, a ima nad 300 km obale, tako je členovit in bogat na zelenih zalivih in peščenih in črnatih plažah. Je kot ena sama veriga zalivov med bujnim južnim zelenjem borovcev, agav in ostale sredozemske vegetacije. Otok sploh ne pozna zime, temperatura ni nikoli nižja izpod +7° C, poleti pa ne višja od 23° C. Burje in neurij ne poznajo. Je res kot pravi košek zemskega raja.

Vse to smo lahko občutili in videli, ko smo nekaj ur križarili po morju vzdolž otoka, medtem ko so se podmorski ribiči v svojih gumijastih oblekah »potili« pod vodo za lavorike. Med ostalim smo si z jugoslovanskimi časnikarji in turističnimi predstavniki ogledali nadvse zanimivi »peščeni raj grozda« na otoku Susaku. Ta otok je geološka posebnost na Jadranu. Ves je iz peska in prebivalci, ki so se posebno po vojni zelo zredčili, so se preusmerili v izključno pridelovanje grozda in vina, kar je sicer zelo naporno, a so zato poplačani z odlično kapljico. Dali so nam pokusiti to močno, težko vino, ki služi prebivalcem z ribami vred za dnevno hrano. Ta otok je znamenit po posebnih »mini« modi, kjer vse ženske, stare in mlade nosijo široka nabrana krila visoko nad kolena in to leto in dan. Nismo se mogli ubraniti vtisu, da so prišli ustvarjalci visoke mode iz Pariza semkaj po vzorec za svojo »mini modo«. (Koliko fantazije in vitalnosti je v tem in v njihovih plesih). To in marsikatero zanimivost

čuvajo prebivalci teh otokov, ki postajajo zatorej vse bolj privlačni za turizem.

To smo prav neposredno in živo doželi naslednji novoletni dan na dopoldanski prireditvi v Malem Lošnju. Vreme je bilo prav tako pomladansko, sončno in toplo (+18° C.) in je s čudovitim naravnim okoljem ustvarilo najprepričevalnejšo »atrakcijo« in reklamo za Mali Lošinj, ki je zaživel v pestrih barvah narodnih noš folklornih skupin z bližnjih otokov Cresa, Susaka, Paga, kakor tudi s samega Lošinja. Te so se zbrale na prostornem trgu ob obali, kjer se je ob enajstih dopoldne začela prireditev ob navzočnosti množice tujih in domačih turistov, mnogih časnikarjev, predstavnikov turizma in oblasti. Prireditev je bila pod pokroviteljstvom podpredsednika Jugoslavije Koča Popovića, ki se je kot nekdanji podmorski ribič tudi osebno udeležil prireditve in s svojo navzočnostjo ne samo poudaril pomen, temveč ji dal noto posebne sproščene topline v smislu izvirne jugoslovanske gostoljubnosti. Zato je tako domače izzvenelo, ko ga je podpredsednik svetovne organizacije za podmorski ribolov iz Rima pozdravil kot »Compagno subacqueo«.

Ob vihranju zastav sedmih držav tekmovalk v podmorskem ribolovu ter belomodre zastave mednarodnega turizma so ob zvokih godbe razglasili izid tekmovalcev v podmorskem ribolovu in odprtje mednarodnega leta turizma. Jugoslavija je dobila prvo mesto v ribolovu. A razna odlikovanja so si pridobili nemalo vsi tekmovalci in bilo je prav ginjaivo, kako so se med seboj objemali in poljubljali. Ja, šport, turizem zblizuje ljudi najrazličnejših narodov, nazorov in navad, jih povezuje in sprijateljuje ter s tem dejansko in najbolj stvarno utrjuje mir med narodi. To sem jasno in prepričevalno dožela in spoznala na lošinski obali ter razumela upravičeno geslo mednarodnega leta turizma: »turizem — potni list za mir!«, ki začneja prav danes in tu svoje plemenito poslanstvo za prijateljstvo in mir med narodi.

M. K.

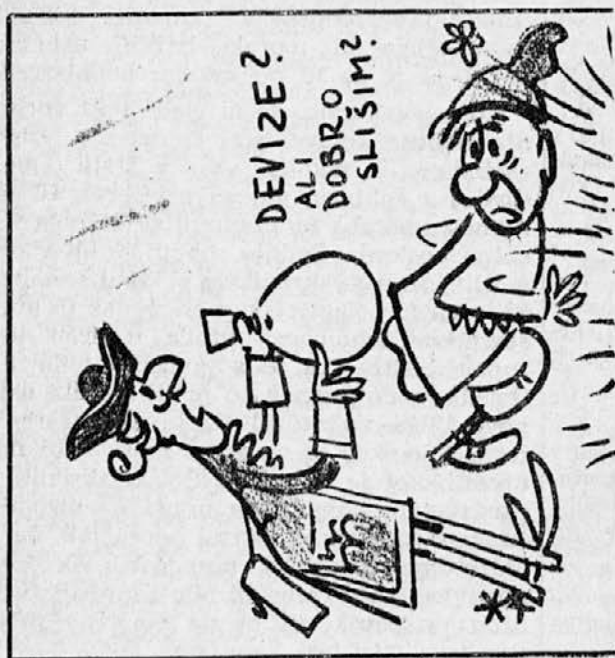
PO BÜRGERJU — RIŠE: BORUT PEČAR

43. Spotoma sem svojo služničad pomnožil s peščico zelo koristnih ljudi. Komaj je bilo za menoj kakih deset milij in je Carigrad izginil za obzorjem, že sem zagledal drobnega, mršavega človeka, ki je kot veter hitel čez polje, dasi je imel na nogah težne uteži, od katerih je vsaka tehtala po petdeset funtov.

Presenečen sem ga poklical in vprašal: »Kam pa tako hitro prijatelj? In zakaj se mučiš s takšnim tovorom?«

»Tečem že pol ure,« mi je odgovoril. »Odšel sem z Dunaja, kjer sem bil v službi neke-

ga odličnega gospoda, danes pa sem mu odpovedal in sem namenjen v Carigrad. Dal pa sem si uteži na noge, da bi zmanjšal brzino, ki mi zdaj ni potrebna.«

Ta hitropeči mladenič mi je ugajal. Vprašal sem ga, ali bi stopil v mojo službo, in rekel je, da bi.

Nadaljevali smo pot in potovali skozi številne kraje in številne dežele. Nedaleč od naše poti, na lepem travniku, je ležal človek. Zdelo se je, da spi. Pa ni spal, marveč je z ušesom na zemlji pozorno poslušal. Vprašal sem ga: »Kaj pa poslušáš prijatelj?«

»Dolgecas mi je, pa poslušam travo, kako raste.«

44. Zelo zanimivo, sem si rekel. Česa vsega ne počno ljudje na tem svetu!

»Pa lahko slišiš travo?« sem vprašal.

»Kaj bi je ne,« je odvrnil. Povabil sem ga, naj stopi v mojo službo, morda mi bo še kdaj koristil. Skočil je na noge in šel z menoj.

Se malo naprej smo zagledali lovca, ki je streljal v nič, v zrak. »Dobro srečo, lovec,« sem ga nagovoril. »Kaj pa loviš? Ne vidim drugega kot modro nebo.«

»O, samo novo puško preizkušam. Meril sem na vrabca, ki sedi na vrhu zvonika v Strasbourgu, in glej, položil sem ga.«

Kdor pozna mojo strast za plemenito lovsko in strelsko veščino, mi ne bo zameril, da sem oborož s prejel tega odličnega strelca. Nisem se branil globoko poseči v mošnjo, samo da sem ga dobil v svojo službo.

Spet smo potovali naprej in prišli nazadnje do Libanonske gore. Tu je pred cedrovim gajem stal izredno močan človek: stoletno drevo je ruval s koreninami vred iz zemlje in ga zalagal na kup.

»Kaj pa delaš, prijatelj?« sem ga vprašal. »Pripravljam si les za hišo, pa sem sekiro pozabil doma.« je odgovoril silak.